

GLASILO KD "MEDIMURJE" VELENJE

ŠTREKAR

Velenje, julij 2015. leto 4./številka 10

VELENJSKI GORČANCI GORIČKI VELENČANI

Matija Blagus Đurkanov

Govoriti, ali pak pisati o Međimorcima v Velenju, kak so došli, de so se delali, zakaj so ostali, bez da bi prvo spomenuli radnike i ljudi iz Gorčana je nemogoće. Sakih deset let so se događale neštete promene, koje so sigurno te ljudi iz najvećega međimurskega sela, kak i druge Međimurce zadržale, da so ostali tu v Velenju. Tak kak si Međimurci so i te ljudi išli svet. Mladi dečki so se navek, ali pak najbolje pogosto odločili za zidore, tesore, ali pak zanimanja blizu građevinarstva.

Da se je Velenje počelo graditi i rasti so građevinori došli s poduzećem Gradis iz Ljubljane. Potlik pak so se zaposlili na »gradbenem« šteri je postav 57. leta Vegrad. Računa se, da je takvih građevinorov i ostalih radnikov bilo koli 25 do 30, samo iz Gorčan. To so bil Hranjeci, Marđetkoti, Bašneci, Fluhari, Gudlini, Ivanoviči, Ružiči, Pongraci, Varošanci, Petrici, Tisaji, Molnari, Mihoci, Matiči, Goričanci, Vargeci, Mesariči, Vadjlje, Pintariči, Vinceki i još koji dečki...

Da so dobili stane, to je bilo v šezdesetih letih, dopeljali so si svoje žene, ako pak so bili fraj so se ženili samo z pucami iz Međimurja ali pak samo z gorčkimi pucami. Svoje so žene zaposlili v novem poduzeću v Gorenjanu, ako pak so bile dobre kuharice v menzi v Vegradu, Gorenju ali Rudniku.

Nigdar niso zabili svoje Gorčene, navek so se radi vrnuli dimo, delali na polju, išli na svate ali pak na sprevođe. Nazaj so si navek dopeljali živeža, ali kak so rekli torbe i ruksake, jer tak dobrega mesa, graha, picekov, cvirkov i špeka kak je domači tu ni bilo, a i peneze se moralo šparati. V sedemdeseti leti, da se je Velenje još bolje širilo, puno familij je dobilo prvo deco, dobro se služilo, a naši dečki so i dobro fušali, tak da

predstavitev knjige:

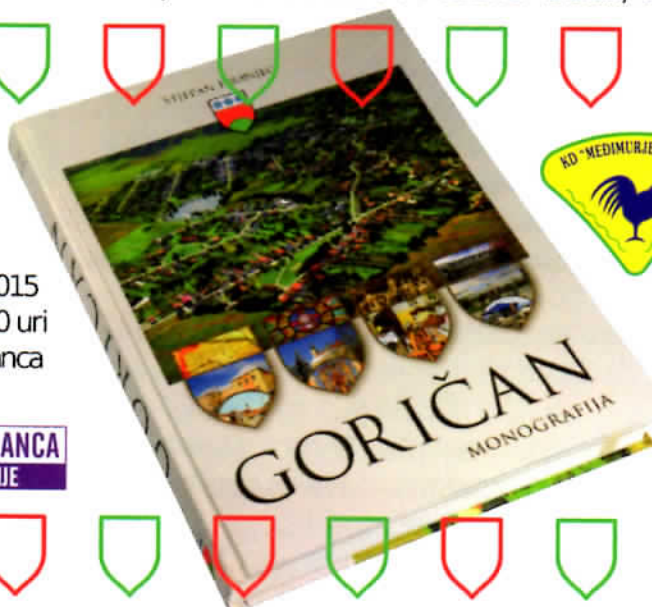
STJEPAN HRANJEC
MONOGRAFIJA

GORIČAN

KULTURNI PROGRAM
KD MEDIMURJE

torek
17. 3. 2015
ob 17:30 uri
Vila Bianca
Velenje

VILLA BIANCA
VELENJE

so si zaslužili nekaj več penez. Kupili so si gradilišča i počeli zidati hiže, ne sami tam na Gorici nego i okoli Velenja. Tak si je samo 17 gorčancev zazidolo joko lepe hiže v Velenju. Zaradi svoje dece, da so ta bila godna za školo, neso se vrnoli nazoj dimo, nego so deco poslali v slovenske škole.

Osemdeseta leta so leta, da so prva deca išla v višje škole, a i hiže so se morale širiti tak kak so se širile familije. Da so Gorčenci bili prvi šteri so došli i nastanili se v Velenju pove to, da denes imajo več tretju generacijo za sobom, šteri drugi međimurci nemajo ali so retki. Tak kak si međimurci i gorčanci radi imajo dosti dece.

Nova država i tu v Velenju i domaj v Međimurju neje iznenadila naše Gorčance. Lepe hiže domaj so večpot prazne, samo za Forjanovo, Lenartova i Ivaje idejo dimo na proščeje, ali samo to prva generacija. Večina si je zela slovensko državljanstvo, ali svojo rodno grudo nigdar ni zabila. Denes je teško reči kuliko jih je još tu v Velenju, ako pak pogledamo koljko jih je v članstvu Kulturnega društva Međimurje, de so oni bili med prvima, unda lefko rečemo da jih je okoli 120. Kulturno društvo, štero čuva i neguje stare običaje pesme i nošnje ima med svojmi člani najverneše one iz Gorčana, a to so Leon Ivanovič šteri popevle kak slavuj, Đuro Mesarič šteroga je jako dobro čuti kak popevle, a posebno v cirkvi Svetega Martina, Hranjec Đuro i Katica navek so pripravljeni pokazati kakve store običaje i šege, Marica i Ivek Hranjec pak znado takve stvori delati, štere so naši stari radi delali, pleli cvetje i cekare ali pak kakve dobre kolače spekli. Nadica Tkalec iz druge generacije pak je prva službenica društva ali kak so naši starci rekli frajla.

Nešteri so se vrnili nazoj dimo, de uživajo svojo penzijo, ali se sejedno radi vrnejo pogledati svoje Velenje i vnuke šteri tu živijo. Bilo je nekaj takvih Gorčancov šteri so pustili svoj štambilj v velenjskem prostoru. Na športskom, stručnom, kulturnem področjo ili de drugdi. Prvi med takvimi je bil Feri

Markan, golman nogometnega kluba Rudar, jen od najboljših. Od ostalih športnikov je bil i Josip Vugrinec šteri je kak prvi međimurski nogometaš podpisal profesionalni ugovor. V Velenje je došel sredinom sedemdesetih let i tu ostal, de se i denes bavi z nogometom. Od nogometašov je bil v sredini osemdesetih i Ribič Josip Cobra šteri je isto igral za Rudarja. Ne samo nogometaši, tu so bili i jako dobri radniki šteri so delali na gradiliščima ali pak vodili poslovska dela, kak so Marđetko Štef, Fluhar Branko, Matič Mijo, Gudlin Joža, Marđetko Stjepan, Ružić Vladimir, Petric Zvonko, Stanjko Ivan, Ivanovič Leonard, Mesarič Đuro, Varošaneć Zvonko, Hranjec Ivan, Hranjec Đuro, i još dosta jih koji so delali v rudniku, Gorenju ali Komunali. Teško je se nabrojiti, a bilo jih je puno, jer knjig de je to zapisano jih ni.

Kuljko njih se dobro najelo v menzah Vegrada i Gorenja, samo zaradi naših dobrih kuharic, gospe Mace Markan, Marđetko Barbare, Bašneć Marije, Hrg Terezije, Švenda Anđele, Ružić Terezije.

Nesme se pozabiti, da so med poznatimi rokeri v Velenju bili braća Hranjec, Zvone i Siniša šteri so igrali a još navek igrajo v rock bendih v Velenju. Japa Đuro i mama Katica puno pot so poslušali neko čudno mužiko iz garaže.

Denešnja generacija mlodih Gorčancev ide po potu svojih roditeljev, samo da oni želijo i dosećajo više cilje, ali pak cilje šteri so bili želje njihovih roditeljev. Zgodi pak se, da se mladi med sobom niti ne poznajo, makar so roditelji bili sosed i Gorčeni.

I tak vam još i denes naši dragi velenjski Gorčanci ali gorčki Velenjčani živijo i delajo tu v Velenju, radi se odpeljajo dimo v Gorčene pogledajo ali hiža stoji didejo na grobje, vužgejo svećico, pitajo što je hmrl i dojdejo nazaj. To je pleme štero se bo još puno let održalo, bilo kam dojde.

(napisano v monografiji GORIČAN)
2014

5. Volilna skupščina Kulturnega društva Međimurje Velenje

Tekst: Nada Tkalec

Slike: Marko Glavaš

V soboto 21. februarja 2015, v prostorih društva, na Kersnikovi 2b, v Velenju, je bila 5. Redna Volilna Skupščina Kulturnega društva »Međimurje« Velenje. Prisotnih je bilo cca 35 članov društva.

Skupščina, kot najvišji organ društva, vsakih štiri leta preveri delo vodstva in odborov ter izvoli novo vodstvo. Potrjuje tudi spremembe statuta društva če je to potrebno. Za svoje štiriletno delo je vodstvo pripravilo izčrpna poročila. Tako je predsednik društva Matija Blagus seznanil člane z delom društva v preteklih štirih letih, blagajnik Zdenka Novak z finančnim delom, predsednik Nadzornega odbora Vinko Blažinčič z delom nadzornega odbora ter predsednik Častnega razsodišča Franjo Tkalec z delom častnega razsodišča. V vseh poročilih je bilo prikazano delo v minulem obdobju, za katerega so prisotni menili, da je bilo dobro opravljeno.

Poročilo predsednika Blagusa

Predloženi kandidati za novo vodstvo društva, v štiriletnem obdobju, so dobili enoglasno podporo prisotnih na Skupščini. Tako je po uspešnem štiriletnem mandatu, za predsednika društva, ponovno imenovan Matija Blagus.

V Izvršni odbor, Nadzorni odbor in Častno razsodišče, v naslednje štiriletno obdobje, so bili izvoljeni:

Izvršni odbor:

Matija BLAGUS - predsednik društva

Branka DRK - podpredsednica društva

Nadica TKALEC - tajnica društva:

Zdenka NOVAK - blagajnica društva:

Matjaž PAJK - član

Marko GLAVAŠ - član

Rajko BOGDAN - član

Nadzorni odbor:

Marija KEMEC - predsednik

Marina VIVOD - član

Ivan KOLONIČ - član

Franjo TKALEC - namestnik člana

Častno razsodišče:

Drago BLAGUS - predsednik

Stjepan MARĐETKO - član

Mladen ŠOPAR - član

Ivan NOVAK - namestnik člana

Stari/novi predsednik društva je predstavil plan dela za leto 2015, za katerega so prisotni menili, da je dober in zahteven. Prisotni na skupščini pod točko vprašanja, predlogi in odgovori so predložili, da društvo še poleg elektronske pošte, odpre svojo facebook stran. Dogovorjeno je bilo, da novi Izvršni odbor na svoji seji določi skrbnika in odgovornega za facebook.

Po uradnem delu Skupščine je sledilo druženje članov ob melodijah tamburaške skupine in dobrotah, ki so jih pripravile članice društva.

Novem vodstvu želimo uspešno štiriletno vodenje društva.

Plan aktivnosti Kulturnega društva Međimurje

Velenje za leto 2015

Tekst: Nada Tkalec

1. Nastop tamburaške sekcije na predtekmovanju »Međimurska popevka« v D. Kraljevcu, Međimurje - 31.01.2015
2. 5. Volilna skupščina KD »Međimurje« Velenje – 21.02.2015
3. Regijska smotra tamburašev v Ptuj - nastop tamburaške skupine je bil zelo dober, kar so potrdili s pridobljenim Srebrnim priznanjem - 28.02.2015
4. Promocija knjige dr. Stjepana Hranjec »Monografija Goričan« v Vili Bianca in nastop sekcij KDM Velenje ter KUD Goričan iz Goričana - 17.03.2015
5. Seminar o folklori in koreografiji v Žižkovcu, v Međimurju - marec 2015
6. MULTI-KULTI-NARIKA Jesenice - nastop društva v programu »Multi-kulti-narika« v Jesenicah (predstavitev raznih držav v svoji kuhinji, plesu in pesmi) - nastop kulinarčne, folklorne in tamburaške sekcije - 27.03.2015
7. Nastop folklorne in tamburaške sekcije v Laškem na prireditvi »Območno srečanje odraslih folklornih skupin« - 19.04.2015
8. Otvoritev razstave Šaleških likovnikov, v Šoštanju – nastop tamburaške sekcije - 23.04.2015
9. Nastop sekcij društva na Kmečki tržnici v Velenju pod nazivom »Dan međimurskih langošev« - folklorna, tamburaška in kulinarčna sekcija - 09.05.2015
10. Nastop folklorne in tamburaške sekcije na »Cvetličnem sejmu v Velenju« - 09.05.2015
11. Sodelovanje folklorne in tamburaške skupine na eni od folklornih smoter v Sloveniji, Međimurju ali na Madarskem - društvo se je udeležilo na Srečanju folklornih in godčevskih skupin etničnih skupnosti v Rogaški Slatini – nastop folklorne in tamburaške sekcije
12. Udeležitev in nastop društva s tamburaško sekcijo na zaključnem delu festivala »Solzice« v Ravnem na Koroškem - 24.05.2015
13. Nastop tamburašev na zaključni finalni prireditvi »31. Smotra međimurske popevke Nedelišče 2015« - 06.06.2015
14. Nastop tamburaške sekcije v Topolšici na prireditvi »Dan metuljev« - 07.06.2015
15. 4. Sabor hrvaške kulture v Škofji Loki – sodelovanje vseh sekcij društva - september 2015
16. »3. Međimursko proščeje v Veleju« – organizacija in sodelovanje vseh sekcij društva, prikaz međimurskega proščenja – september/oktober 2015
17. 9. Likovna kolonija – KD Međimurje Velenje in Društvo šaleških likovnikov - avgust 2015
18. Sodelovanje KDM na festivalu »Pika nogavička« v Velenju – september 2015
19. Premiera nastopa dramske sekcije z igro »Kaj se pripetilo, kaj se dogodilo« - september/oktober 2015
20. Samostojna prireditev KDM, tamburaška, folklorna in dramska skupina v Kulturnem domu v Velenju - oktober/november 2015
21. Sodelovanje KDM na Smotri starih običajev in navad v Kotoribi, Međimurje - november 2015
22. Veseli december v Vili Bianca, z otvoritvijo razstave 9. Likovne kolonije - december 2015
23. Srečanje članov društva na skupnem izletu društva s piknikom - oktober 2015
24. Izdaja treh števil glasila »ŠTREKAR« - januar-december 2015
25. Nastopi tamburašev in folklorne v domovih za ostarele, v Velenju in Topolšici (4 - 6 krat letno) - januar-december 2015

Tekst: Zdenka Novak

Leto 2015 se je aktivno začelo in seveda se je že delal plan nastopov tamburašev in folklor. Ponudbe in vabila so se kar vrstila. Na eni od folklornih vaj, nam je predsednik Blagus povedal, da smo vabljeni na prireditev na Jesenice 27.3.2015, kjer bi se predstavili s folkloro, tamburaši in kulinariko, ter da bo ta prireditev namenjena v humanitarne namene. Naše društvo KDM Velenje pa bi na tej prireditvi predstavilo Hrvaško. Ker pa je bil 27.3.2015 petek, smo si za ta dan morali urediti prosti dan oz. dopust, saj nas je še večina zaposlenih. Seveda smo vzeli to povabilo resno in z vso vnemo pričeli vaditi splet, s katerim bi se predstavili na prireditvi. Tamburaši so prav tako imeli intenzivne vaje s pevcem Leonardom. S pripravami je začela tudi kulinarčna sekcija, saj se je bilo potrebno dogovoriti kaj in koliko bo potrebno speči, da bo na stojnici čim več raznovrstnega peciva.

V petek (27.3.2015) ob 13 uri smo se zbrali na »Gruntu« in se odpeljali na

Jesenice. Spotoma smo se ustavil še v Ljubljani, kjer smo morali urediti dve zadevi: prevzeli smo nekaj gradiva za razdelitev obiskovalcem na prireditvi in z Irenino pomočjo je Milena dobila šopek rož za rojstni dan. Pot je hitro minila, predvsem zaradi sladko - tekočih zadev, za katere sta poskrbela Milena in Mladen.

Prispeli smo na Jesenice, kjer je od 16. do 20. ure v dvorani Kolpern potekal 3.festival mednarodne kulinarike Multikultinarika. Organizator je bil iniciativa Ejga – za lepše Jesenice. Kulinarčna ekipa se je zapodila proti stojnici, ki je bila rezervirana za Hrvaško. Obesili so zastavo, okrasili stojnico, pogrnili prte, na pladnje naložili peciva, pa tudi za dobro kapljico so poskrbeli. Naša Neva je šla v izvidnico pogledat kje je oder in da bi na hitro imeli generalko, vendar zaradi začetka prireditve nam to ni uspelo, zato smo to naredili kar v prostoru, kjer smo se preoblečili za nastop. Najprej so nastopili tamburaši z Leonardom, potem smo folkloristi odplesali splet« Međimurskih plesov« in za konec so tamburaši zaigrali še nekaj pesmi. Nastop je bil uspešen, kar se je videlo in slišalo tudi po aplavzu publike. Ne glede na to, da je naša kulinarčna ekipa pripravila res veliko peciva, je bilo vse prodano še pred koncem same prireditve. Na stojnicah se je s svojimi nacionalnimi jedmi predstavilo 21 etničnih skupin - Slovenija, Hrvaška, BiH, Srbija, Črna Gora, Kosovo, Albanija, Makedonija, Sandžak, Rusija, Belorusija, Dominikanska republika, Maroko, Mali, Singapur, Španija, Poljska, Indija, Italija, Mehika in Afganistan, medtem ko se je na odru dogajal pester kulturno-zabavni program. Na odru smo lahko videli ples

Multi-kulti-narika

"Na stojnici nas je s svojim obiskom počastila veleposlanica republike Hrvaške, ga. Vesna Terzić."

in petje slovenskih, hrvaških, bošnjaških, makedonskih, argentinskih in drugih plesnih skupin, predstavile pa so se tudi baletke, mažoretke in brazilska borilna veščina capoeira.

Ves izkupiček, ki so ga nabrali na stojnicah, pa je šel v humanitarne namene, in sicer za: Človekoljubno dobrodelfno društvo UP Jesenice, ki je nevladna, neprofitna organizacija, ter obsega izobraževalno, socialno varstveno in humanitarno področje na lokalnem, državnem in mednarodnem področju.

Člani društva KDM Velenje smo bili zelo ponosni, da smo lahko sodelovali in prispevali vsaj delček naše kulture na tako pomembni prireditvi.

31. Smotra Međimurske Popijevke

Tekst: Đurkanov

Slike: Marko Glavaš

Smotra hrvatske pučke popijevke iz Međimurja ima zelo dolgo tradicijo. Letošnja smotra je že 31. po vrsti. Tako kot prejšnje tudi ta je bila v Nedelišču 6. junija. Pred tem so bile tri predsmotre in sicer v Donjem Kraljevcu, Štrigovi in Keresturu na Mađarskem. Smotra se uvršča poleg festivala »Kre Mure i Drave« med kvalitetnejše in množične prireditve v Međimurju. V skladu z našim letnim planom aktivnosti, društvo je prijavilo nastop v Donjem Kraljevcu 29. januarja in se plasiralo na finalno prireditev 6. junija v Nedelišče.

V Nedelišču v čudoviti dvorani ATON, nastopilo je 23 pevcev, skupin ali zborov iz Međimurja, Mađarske in Slovenije. Naša tamburaška skupina z pevcem je izvedla našo pravo

Imeli smo tudi svoje gledalce

međimursko pesem »Da bi se zrušile te legradske gore«. Tako kot v Donjem Kraljevcu tudi v Nedelišču so fantje brezhibno izvedli nastop. Leno je vižo odpel z polno čustev, kar je strokovna komisija posebej poudarila. Tamburaška skupina je nastopala v svečanih narodni noši in tudi po tem se je na nastopu posebej pokazala. Na zaključni prireditvi Smotre je prvič moderator prireditve celotno prireditev vodil v međimurskem narečju, kar je prireditvi dalo čar domačnosti in međimurski štih kar se za obisk gledalcev ne more reči. Nastop v Nedelišču in še prej nastop na Ptuj, sta potrdila, da se tamburaška skupina dobro približala pravilnem međimurskem melosu, kaj pa treba z pridom nadaljevati.

Nastop naših je bil odličn

Srečanje v Rogaški Slatini

Tekst: Matija Blagus

Slike: Marko Glavaš

17.5.2015 se je odvijalo regijsko srečanje folklornih, pevskih in godčevskih skupin manjšinskih etničnih skupnosti in manjšin delujočih v Sloveniji, v kulturnem centru v Rogaški Slatini, ki ga je organiziral JSKD Slovenije. Že nekaj let se udeležujemo takšnih tekmovalnih srečanj. Folklorja je na tem srečanju predstavila plesni splet »Naša Rega«, tamburaši pa so predstavili »Pesmi iz obeh strani Drave«.

Sodelovalo je 12 skupin (različnih narodnosti) iz Maribora, Celja, Novega mesta, Lendave in Velenja. To so kulturna društva, ki negujejo in ohranjajo izročilo svoje kulture, čeprav že vrsto let živijo v Sloveniji ali pa so tu celo rojeni. Nastope je ocenjeval Milan Glamočanin, ki je po končani prireditvi podal svoje strokovno mnenje, katerega sva se udeležila s

Naši v rogaški, zelo prepoznavni

predsednikom Blagus Matijo. Folklorni nastop je ocenil kot dober. Tamburaše pa je zelo pohvalil in jih poimenoval, da so »tamburaši za dušo«. Čakamo še na podrobnejšo pisno oceno.

Zahvaljujemo se JSKD, ki nam omogoči da se lahko udeležujemo takšnih srečanj.

Cvetje, languši i mužikaši

Tekst: Vanja Blagus

Slike: Marko Glavaš

Pak su igrali, jeli, pili i popevali. Kulturno društvo Međimurje već sedem let f maju skupa s TIC-em Velenje, Festivalom Velenje i Turistično zvezo iz Velenja organizira program na Kmečki tržnici v Velenju.

Obično vam to dojde na prvo ali pak na drugo soboto majuša meseca. Sako leto pripremi in si zmislijo nekaj novoga ali pokažejo stare navade i šege, onima šteri dojdejo ta den na tržnico. Več šesto leto nastopajo tamburaši, plesači folklor a jemput je bila čak i prava dalmatinska klapa. Starejšo člani društva so pokazali, kaj međimurci

Tamburaši KD Međimurje

delajo, unda, da nikaj ne delajo. Navek tak i to soboto so žene pripravile nekaj za jesti i to prove međimurske languše. Naše puce, štere so u kulinarički grupi so zmesile i celo jutro pekle languše. To so bile: Vlatkica, Vesnica, Irenica, Nadica, Marica..., dečki, dečki pa so točili slatkoga vinčeka, uf kak je bilo dobro.

Ka, da nem predoga. Neso igrali sam naši tamburaši. Prvi na redu so bili bandisti iz Univerze za III. Življensko obdobje iz Velenja. Poleg maršiv igrali so i prave međimurske pesme. Lepo

Naše kuharice

vam je to čuti, zato, ka je bilo malo drugač. No, onda pak su naši dečki tamburaši i Leno iz KD Međimurje Velenje zaigrali. Znaju oni i dalmatinske, pa zagorske, slavonske pa starogradske...i na kraju i slovenske.

Za plesače KD Međimurje su igrali međimurske plesse. Folklorase vam uči plesati prova učiteljica Neva Trampuš.

Vreme je pak fletno prešlo a nama pak je bilo lepo. Sako leto je Cvetlični sejem v Velenju, v čijem programu igrajo i plešejo naši člani društva.

Igrali so i plesali, već kak pol vure. Tamburaše vodi muzički pređar Gorazd. Tam Odlično igra, samo ne bi rekel, kaj izgleda kak nekši roker. Samo prsti mu pak idu po tamburici.

Zato ka je bil lepi den, je fletno prešel. Tam bomo i drugo leto, majuša, ako nas pozovejo. S tem smo malo pokazali, kak bo na našem tretjem prošćenju, štero bo ovo leto v desetom mesecu.

Dojdite, pak bomo igrali, popevali, plesali, jeli i pili...

Jubilejno priznanje JSKD

Tekst: Marija Kemec

Slike: Marko Glavaš

Bil je samo še eden od mnogih kulturnih dogodkov, ki smo se ga, skupaj z drugimi kulturniki iz Šaleške doline, udeležili tudi člani KD Međimurje Velenje. A bil je to prav poseben dan v čast kulturi in njenim izvajalcem.

Območna izpostava Javnega sklada za kulturne dejavnosti Velenje je 22. maja organizirala slavnostno podelitev priznanj ljubiteljskim kulturnikom. V mali dvorani kulturnega doma Velenje so se zbrali kulturniki, častni gostje in drugi povabljeni iz vseh treh občin Šaleške doline. Po pozdravnem

nagovoru vodje OI JSKD Nine Mavec Krenker, ki je v kratki obrazložitvi o pomembnosti ljubiteljske kulture in njenem zgodovinskem ohranjanju in širjenju v ožjem okolju in izven, se je program začel s pesmijo, tako se je tudi končal. Prisotne je nagovoril tudi župan MO Bojan Kontič, ki je med drugim izrekel izredno pohvalo stanju kulture v Šaleški dolini na prav vseh področjih. Ohranjanje in širjenje ljubiteljske kulture ne bi bilo izvedljivo brez številnih izvajalcev in podpore s strani celotne družbe, zato je tudi v bodoče potrebno kulturo ohranjanje jo

plemenititi, širiti in živeti.

Izbor priznanj Sveta kulture in prejemnikov jubilejnih priznanj JSKD kulturnim ustvarjalcem ljubiteljske kulture ni bil enostaven. Mnogi od njih se ljubiteljsko ukvarjajo s kulturo več desetletij, od rane mladost. Priznanja Sveta kulture za izredne dosežke so prijeli štirje in devet kulturnikov je prijelo jubilejna priznanja JSKD. Ob odlični povezavi samostojne strokovne sodelavke Tatjane Vidmar in kratki predstavitvi vsakega posameznika in njegove dejavnosti na področju kulture, sta priznanje podeljevali Nina Mavec Krenker in Neva Trampuš.

Med prejemniki jubilejnih priznanj je bil tudi Drago Blagus. Priznanje je dobil za ustanovitev in požrtvovalno delovanje v Kulturnem društvu Međimurje Velenje, za vključevanje društva v kulturna dogajanja v Šaleški dolini, Sloveniji in izven in za lastno vključevanje v kulturno življenje Velenja že od leta 1971, ko se je v Velenje priselil. Z jubilejno nagrado ni počaščen samo Drago Blagus ampak tudi drugi člani KDMeđimurje Velenje, saj je Drago častni predsednik društva.

Podelitev priznanja

Dobitniki priznanj JSKD

Iskrene čestitke!

Naši tamburaši srebrni na Ptuj

Tekst: Matija Blagus

Slike: Marko Glavaš

Javni sklad za kulturne dejavnosti Republike Slovenije vsako leto maja meseca razpiše nastope tamburašev in mandolinistov. Nastopi se vrstijo regijsko in sicer Štajerska in Pomurje v Murski Soboti, Dolenjska, Posavje, Bela Krajina v Brežicah. Od Koroške preko Celja do Ptuja na Ptuj ter Primorska, Osrednja Slovenija, Gorenjska v Šmartnem pri Litiji. Naše društvo je prijavilo nastop tamburašev na Ptuj in 28. februarja in sicer v

Naši srebrni tamburaši

razredu skupina. Skupno je nastopilo 4 orkestri in dve skupini. Pod naslovom »Na obromkih Međimurja, prijavili smo tri pesmi, eno instrumentalno in dve vokalno instrumentalne: Kad u noći mjesec sije: Vehni, vehni fijoica; Da bi se zrušile te legradske gore. Skupino za nastop je dobro pripravil vodja skupine Gorazd Planko.

V dvorani, ki nudi dobre pogoje, kako izvajalcem, tako tudi gledalcem, naši so se dečki, odlično odrezali. Leon je zelo dobro vokalno opravil nalogo. Strokovna komisija je po nastopih vseh skupin in orkestrov objavila rezultate in ugotovitve. Splošna ugotovitev komisije je bila, da so nastopi na Ptuju bili na najkvalitetnejšem nivoju do sedaj izvedenih. Tako so naši tamburaški skupini dodelili Srebrno priznanje.

Čestitamo našim dečkom!

Nastop v Kotljah

*Tekst: Đuro Haramija
Slike: Marko Glavaš*

Po letnem zboru zboru članov društva v Velenju sva s predsednikom Blagusom govorila o možnosti, da bi naša glasbena in folklorna skupina nastopili na območju Slovenske Koroške. Ideja se mi je zdela privlačna, saj sem tudi sam navdušen nad njunimi nastopi. Razmišljal sem o kar nekaj možnih priložnosti. Časovno in krajevno se je ponudila možnost nastopa na Festivalu solzic (solzice - po naše bi rekli đurđice) Festival je imenovan po znameniti noveli pisatelja Lovra Kuharja - Prežihovega Voranca. Festival solzic je sklop kulturno turističnih prireditev na Ravnah in Kotljah na Koroškem. Festival je letos organiziran šele drugič z ambicijo da postane osrednji kulturno turistični dogodek v občini Ravne na Koroškem. V štirih dneh se

Natop v Kotljah

na Ravnah in Kotljah zvrsti cela vrsta zanimivih prireditev. Vodji festivala ga. Renati Picej sem predlagal, da naj nastopita tudi naši glasbeno folklorni skupini. Predlog je bil sprejet in uvrščen v program v Prežihovih Kotljah v nedeljo 24.maja, na trgu v centru vasi kjer je postavljen tudi kip

pobiča s solzicami. Začele so se priprave. Folklorna skupina zaradi drugih aktivnosti v istem času ni mogla nastopiti, zato pa je glasbena skupina več kot dostojno zastopala naše društvo. Še dobro da smo nastopili zadnji dan, saj je prej tri dni zapored neusmiljeno deževalo. Predsednik Blagus je zbranemu občinstvu na kratko predstavil društvo in nastopajoče, ki so izbrali naslednjih osem pesmi. Izbor pesmi in še posebej izvedba je zbrano publiko navdušila in tamburaši s pevcem so prejeli več kot zaslužen aplavz.

Neposredno po nastopu je k predsedniku društva pristopil g. Ivan Penec iz Prevalj (iz pevske skupine, ki je nastopile pred nami), čestital in takoj povabil našo skupino naj nastopi na že tradicionalnih jesenskih srečanjih na Prevaljah v septembru letos in sicer naj bi nastopili v kozolcu na Poljani.

S tem pa še muzike ni bilo konec. Prijetno druženje se nadaljevalo pri našem članu Đurutu Haramiji ob kapljici rujnega in pravi međimurski gibanici. S tem smo tudi voščili okroglo obletnico našem članu celih 75.

Tekst: Branka Drk

Osteoporoza

Starosti se ne more izogniti nobeno živo bitje. Pričakovana povprečna življenjska doba se je že v zadnjem desetletju prejšnjega tisočletja dvignila preko 70 let, sedaj pa se že vztrajno bliža 80-tim. Vsakdo se bo slej ko prej srečal tudi z osteoporozo (OP), to zanesljivo spremljevalko starosti. To velja še posebej za žene po menopavzi, ko je pred njimi še najmanj tretjina življenja.

Kaj je osteoporoza?

Osteoporoza dobesedno pomeni porozne kosti. Kosti, ki so bile močne, postanejo zaradi osteoporoze krhke in lomljive. Gibi, ki se zdijo sami po sebi umevni, npr. skloniti se in pobrati časopis ali dvigniti vnuka, lahko pri bolnikih z osteoporozo povzročijo zlome. Večina ljudi ne ve, da ima osteoporozo, dokler se kost ne zlomi. Takrat je bolezen že napredovala.

Zlom – neprijeten zaplet osteoporoze!

Osteoporoza je bolezen starejših ljudi. Skoraj vsaka druga ženska in vsak peti moški po 50. letu si bo do konca življenja zlomil kost zaradi neprepoznane in nezdravljene osteoporoze. Ocenjujejo, da v Evropi vsakih 30 sekund pride do zloma zaradi krhkosti kosti. Najpogosteje se zlomijo vretenca, kolk ali roka tik nad zapestjem. Strokovnjaki pričakujejo, da se bo zaradi staranja prebivalstva število takšnih zlomov v naslednjih petdesetih letih podvojilo.

Posledice zlomov

Tveganje ženske, da bo umrla zaradi zapletov po zlomu kolka, je enako tveganju za smrt zaradi raka dojke. Umre namreč skoraj četrtna bolnikov, ki utrpijo zlom kolka in to že v prvem letu po zlomu. Zaradi zlomov vretenca, ki so najpogostejši zlomi zaradi krhkosti kosti in ostanejo v dobri polovici primerov neprepoznani, se bolniki zmanjšajo za več centimetrov, njihov hrbet postane ukrivljen, pojavijo se težave z dihanjem, lahko tudi vnetje

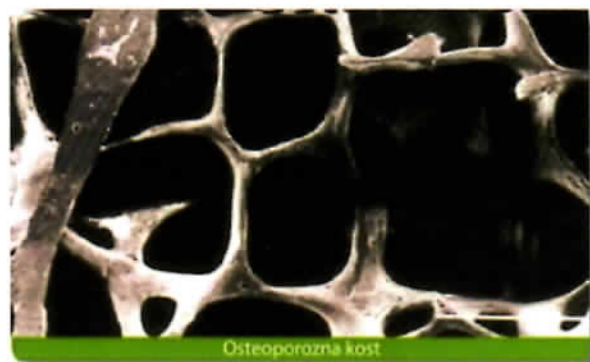
požiralnika. Jasno je torej, da je osteoporoza resna nevarnost za vaše zdravje in morda celo za vaše življenje.

Kosti niso mrtve, ampak še kako žive!

Ker je osteoporoza bolezen kosti, je pomembno vedeti, iz česa so kosti sestavljene, kako rastejo in se spreminjajo. Sestavljene so v glavnem iz beljakovinskega ogrodja, v katerega se nalagata kalcij in fosfat. Kosti so zato močne in prožne obenem, tako da lahko kljubujejo tudi največjim obremenitvam. Kosti se vse življenje neprestano prenavljajo. Stara kost se razgradi, v prostorih, ki tako nastanejo, se nalaga nova. V desetih letih se na ta

Normalna kost

Osteoporozna kost

način obnovi ves skelet. V otroštvu in najstniških letih se nova kost nalaga hitreje, kot se stara kost odstranjuje. Na ta način kosti postajajo večje, težje in gostejše. Tvorba kosti prehiteva njeno razgradnjo, dokler ne dosežemo največje kostne mase, kar se zgodi do 30. leta starosti. Pozneje se začne kostna masa postopno manjšati. Proces se zelo pospeši pri ženskah v

prvih petih letih po menopavzi, nato pa poteka pri obeh spolih enako hitro. Ker imajo ženske na splošno manjšo kostno maso kot moški, poleg tega pa se v obdobju po menopavzi kostna masa hitro zmanjšuje, ni presenetljivo, da je med bolniki z osteoporozo kar 80 % žensk. S staranjem je izguba dela kostne mase torej običajna in pričakovana. Nasprotno je pojav osteoporoze z bolečimi zlomi in izrazitim zmanjšanjem telesne višine tudi pri starejših bolezenski pojav.

Zakaj merimo mineralno kostno gostoto?

Preden se kost zlomi, osteoporoza ne povzroča nobenih težav, zato jo imenujemo tudi tiha bolezen. Edini način, da jo pravočasno odkrijemo in zdravimo, je merjenje mineralne kostne gostote. Merimo jo s posebno napravo, ki deluje na podlagi rentgenskih žarkov. Metoda je varna, saj je sevanje izrazito majhno, kar 10- do 15-krat manjše kot pri običajnem rentgenskem slikanju pljuč. Meritev je opravljen v nekaj minutah, neboleče in zelo natančno. S to meritvijo lahko odkrijemo osteoporozo pred pojavom zlomov in napovemo, kakšna je nevarnost zloma. S ponovnimi meritvami ocenimo izgubo kostne mase v določenem časovnem intervalu ali pa spremljamo učinek zdravljenja osteoporoze.

Kdo mora opraviti meritev kostne gostote?

Če boste na katerokoli od naslednjih vprašanj odgovorili PRITRDILNO, je smiselno, da opravite merjenje mineralne kostne gostote.

1. Ali imate kateregakoli od naslednjih dejavnikov tveganja?

- zgodnja menopavza pred 45. letom ali izostanek menstruacije za več kot eno leto
- zdravljenje z glukokortikoidi več kot tri mesece
- majhna telesna teža (manj kot 60 kg)
- zlom kolka pri manjši poškodbi v ožji družini

- katerokoli od bolezni, ki jih spremlja majhna kostna gostota oziroma osteoporoza (glej v nadaljevanju)

2. Ste že utrpeli zlom pri manjšem padcu ali poškodbi?

3. So vam z rentgenskim slikanjem hrbtenice morda ugotovili zlom vretenca ali posumili na majhno kostno gostoto?

4. Ste se od mladosti bistveno znižali ali upognili?

Kaj pospešuje nastanek osteoporoze?

Osteoporoza je bolezen, katere vseh vzrokov še ne poznamo. Znani so nekateri dejavniki, ki zelo povečajo tveganje njenega nastanka. Imenujemo jih dejavniki tveganja.

Dejavniki tveganja so:

- spol: Pri ženskah je možnost razvoja osteoporoze večja kot pri moških. Ženske so namreč običajno lažje, imajo tanjše kosti in se jim neposredno po menopavzi kostna masa hitro zmanjša.

- starost: Starejši kot ste, večje je tveganje za osteoporozo. Kostna gostota se z leti namreč zmanjšuje, kosti pa postajajo krhkejše.

- teža: Če tehtate manj kot 60 kg in imate drobne kosti, je tveganje za razvoj osteoporoze večje.

- sorodniki z osteoporozo ali pogostimi zlomi: Če je vaš bližnji sorodnik imel osteoporozo, je tveganje, da tudi vi zbolite za to boleznijo, bistveno večje. Posebno močan dejavnik tveganja je zlom kolka pri starših.

- zgodnja menopavza pred 45. letom (naravna ali po odstranitvi rodil).

- prehrana: Hrana z malo kalcija in vitamina D je za kosti škodljiva. Pretirano uživanje beljakovin (meso) in soli lahko zaloge kalcija v telesu še zmanjša.

- telesna vadba: Če ste telesno nedejavni ali daljši čas vezani na posteljo, je tveganje za razvoj osteoporoze veliko.

- razvade: Kajenje in pretirano uživanje alkoholnih pijač nažirata kosti. Dovoljeni sta dve skodelici prave kave dnevno.

Zaključek

Ker vam zaradi osteoporoze nenehno grozijo poškodbe, želimo vzpodbuditi vašo motiviranost za uspešno preprečevanje in zdravljenje te neogibne spremljevalke staranja in vas pripraviti do tega, da boste tudi sami naredili nekaj za svoje zdravje.

Sprememba življenjskih navad, redna telovadba, sprehodi, kopanje in plavanje v prijetno topli, lahko tudi termalni vodi, redno ukvarjanje s primernimi športi, sprememba okolja, klime, bivanje na morju, zmerno sončenje, primeren rehabilitacijski paket v zdravilišču, vse to Vas bo poživilo in Vam dalo novih moči za aktivno življenje brez OP v tretjem življenjskem obdobju, katerega kvaliteta je v veliki meri odvisna prav od Vas samih!

Vir: Prim. mag. Aleš Demšar, dr. med.;
doc. dr. Tomaž Kocjan, dr. med.

Vrbovečka pera (perica)

Tekst: Vladimir Šafarić

Slike: coolinarika.com

Tradicionalni recept za vrbovečku peru kao rezultat daje primamljivu slanu pitu koja bi, bar što se izgleda tiče, mogla biti daleka sestra popularne pizze!

Nadjev ove pere je mješavina domaćeg sira, vrhnja i kukuruznog brašna.

Sastojci za 10 osoba:

Za tijesto:

1 vrećica kvasca instant Dolcela
600 g pšeničnog glatkog brašna
100 g maslaca
sol
300-400 ml mlijeka

Za nadjev:

700 g svježeg kravljeg sira
2 žlice Kukuruznog brašna
300 ml kiselog vrhnja
2 jaja
sol
80 g maslaca

Priprema

1. Od brašna pomiješanog s instant-kvascem, omekšanog maslaca, soli i mlakog mlijeka umijesite glatko, srednje tvrdo tijesto.

2. Razvaljajte ga prst debelo i stavite u namašćeni lim (vel. 40×40 cm). Prekrijte kuhinjskom krpom i ostavite neka stoji 15-ak minuta.

3. Za to vrijeme pripremite nadjev: električnom miješalicom usitnite kravljji sir, dodajte kiselo vrhnje, jaja, kukuruzno brašno i sol, pa sve zajedno dobro izmiješajte.

4. Tijesto premažite pripremljenim nadjevom, rubove tijesta povijte prema sredini, a po površini rasporedite maslac narezan na listiće. Pecite u zagrijanoj pećnici na 200°C oko 40 minuta.

Posluživanje

Vrbovečku peru poslužite uz tople ili hladne napitke.

Vir: Coolinarika

Vrbovečka pera

Općine Belica i Gardinovec

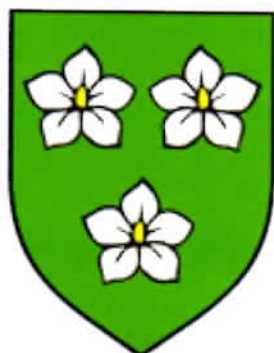
Tekst: Vladimir Šafarić
Slike: wikipedia.org

Smještenu u središnjem dijelu Međimurske županije Općinu Belica čine dva naselja: Belica i Gardinovec. Ukupno Općina Belica prema popisu stanovništva od 2011. godine, ima 3.176 stanovnika: 2.280 Belica, a 896 Gardinovec. Površina općine je 2.766 hektara.

Teritorij Općine Belica smjestio se na spoju dviju morfoloških cjelina – Gornjeg

Međimurja i Donjeg Međimurja. Najvećim svojim dijelom čini je mlađa pleistocena terasa. Prostor Općine Belica ima kontinentalnu klimu. Bitne značajke te klime su vruća ljeta i hladne zime. Godišnja amplituda, a temperatura se mjeri već više od stotinu godina, iznosi preko 50 stupnjeva celzijusa. Najčešći vjetrovi, relativno male jačine, su sjeverni i južni. Prosječna godišnja količina

padaline je 845 do 862 milimetra na četvorni metar. Najviše padalina je od svibnja do srpnja. U kasno ljeto pa do početka zime, javlja se magla osobito na otvorenom prostoru između Belice i Čakovca.

Grb Belice

Kroz povijest sela Belica i Gardinovec bila su dijelovi Čakovečkog vlastelinstva, ali i niza manjih feudalnih gospodara. U 18. i 19. stoljeću ističe se barunska obitelj Inkey od Palina koji su postali i koloraturi beličke župe. Općina Belica ustrojena je 1993. godine. Početkom dvadesetog stoljeća u Belici počinje eksploatacija gline. Belička ciglana proizvoditi će opekarske proizvode do početka osamdesetih godina 20. stoljeća. Belica je zbog toga važna i u gospodarskoj povijesti našega kraja.

Brončanodobna ostava Belica nađena je 1964. godine kada je pripremano zemljište za eksploataciju gline za potrebe mjesne ciglane. Izuzetno je važna za proučanje kontinuiteta života ljudi na prostoru Međimurja. Njezin inventar sastoji se od srpova, šupljih sjekira, noževa, koplja, dijelova mača, dlijeta, ogrlice (torques) i grumenja sirove bronce. Po tipološkim značajkama predmeti ove ostave tipični su za III. horizont kulture polja sa žarama, što znači da pripadaju 11. stoljeću prije Krista.

Prvi povijesni spomen današnje Belice datira iz 1256. godine kada se spominje zemlja Bela /Terra Beosvola/. Stotinu godina kasnije u vrelima se spominje posjed Belč /Belch/ između Mure i Drave. Stephanus Bekoych de Belycz /Stjepan Bekoić de Belic/, službenik Čakovečkog vlastelinstva spominje se 1478. godine.

Današnji toponim Belica prvi se puta nalazi tek 1638. godine. Najvjerojatnije je da je svoje ime Belica dobila po feudalnom gospodaru imenom Bela početkom 13. stoljeća.

Iz 1501. godine, dakle iz vremena gospodstva Ivana Ernušta Čakovečkog, sačuvao se popis međimurskih katoličkih župa. Te ih je godine bilo četrnaest, tri više nego 1334. godine. U Belici, u crkvi Blažene Djevice Marije bio je tada župnik Stjepan. Župa u Belici svakako je ustrojena tijekom 15. stoljeća. Nažalost, nije moguće pouzdano utvrditi datum, ali podatak da je još 1597. godine obnovljeno crkveno zdanje dovoljno govori o njezinoj starosti.

Dolaskom Međimurja u posjed obitelji Zrinski mijenja se upravna organizacija na vlastelinstvu. Belica se još 1564. godine spominje kao sjedište judikata. U vrijeme gospodstva Zrinskih i Belica i Gardinovec su u sastavu Vojvodata Novakovec posebne upravne jedinice s izraženim vojničkim karakteristikama. Nakon sloma Zrinsko-frankopanskog ustanka dio Belice ostalo je u vlasništvu grofa Adama Zrinskog, sina Nikole Zrinskog Čakovečkog. Pored njega, posjede su imali od njegove obitelji zavisni plemići Franjo Ivanović, Juraj Tkalčević i Juraj Pongrac. Osim njih veliki je posjed imao i grof Nikola Batthyani /Baćani/ koji ga je kupio od kraljevske komore.

Prvi službeni popis stanovnika obavljen u vrijeme cara Josipa II. Kada je Međimurje imalo hrvatsku administraciju 1786. godine govori da je u Belici je bilo 515 stanovnika, od toga 244 ženskoga spola, odnosno u 74 kuće živjelo 89 obitelji. Broj stanovnika u Belici je početkom 19. stoljeća opao. Službeni statistički podaci govore da su u selu tek 62 kuće u kojima živi 486 stanovnika. Svi su katolici, protestanata i Židova u selu nije bilo.

Belica je oduvijek bila vrlo bogata sredina. Popisi kraljevskog poreza obavljeni tijekom druge polovice 18. i prve polovice 19. stoljeća to najbolje ilustriraju. Broj krava i konja u staji

Međimurcima je jedan od najvažnijih pokazatelja gospodarske snage. U Belici je 1773. godine bilo 59 poreznih obveznika, a oni su držali 132 krave i 144 konja. Brojno stanje krava i konja 1847. godine uoči sloma feudalnog sustava nešto je slabije, ali ipak mnogo bolje nego u drugim sredinama. Jedino početkom 19. stoljeća, dakle u vremenu od 1805. do 1815. godine u Belici je zbog stočne kuge prepolovljen broj krava. Zanimljivo je spomenuti i činjenicu da se vrlo mali broj stanovnika Belice sam oslobodio svojih podložničkih, odnosno kmetskih obveza. Dok su se u drugim sredinama u Međimurju kmetovi uglavnom sami otkupili u Belici je to učinio relativno mali broj kućegospodara. 1773. godine bilo je 59 kućegospodara, a od toga 56 kmetova, a 1847. godine od 82 kućegospodara čak 49 kmetova.

Popis stanovnika učinjen 1857. godine u vrijeme hrvatske administracije govori da je u Belici 98 kuća sa 905 stanovnika. U selu živi 4 Židova. Svi osim njih su rimokatolici. U poznatom popisu stanovnika koji je načinila mađarska administracija 1900. godine saznajemo da u Belici živi 1464. stanovnika, od toga 750 ženskoga spola. Svi su rimokatolici, osim 4 Židova. Čak je 824 pismenih stanovnika. Za hrvatski jezik kao

materinji jezik izjasnilo se 1405, za mađarski 51, a za njemački 6 stanovnika. U Belici je bilo 186 kuća. Od toga 111 ih je bilo zidanih 18 od nabijene ilovače, te 57 drvenih. 110 kuća bilo je pokriveno crijepom, a 76 šopom.

U Belici je 9. rujna 1891. godine izbio katastrofalni požar u kojemu su izgorjele 43 kuće i veliki broj gospodarskih objekata. Više od 60 obitelji, odnosno gotovo 250 ljudi ostalo je bez svega što su posjedovali.

Hrvatska seljačka štedionica u Belici je utemeljena 27. listopada 1927. godine Dugogodišnji ravnatelj štedionice bio je Stanko Ovčar. Zadruga je 1940. godine imala 215 zadrugara. Od osnivanja do mađarske okupacije promet štedionice iznosio je preko 3,2 milijuna dinara. Osnovao ju je Ljuboslav Kuntarić, profesor Kraljevske učiteljske škole u Čakovcu i jedan od organizatora Hrvatskog katoličkog narodnog pokreta u Međimurju.

Prvi zadružni dom u čakovečkom kotaru sagrađen je u Belici je 1948. Belica je odmah nakon II. svjetskog rata postala poznata po proizvodnji krumpira. Na Prvoj republičkoj poljoprivrednoj izložbi u Zagrebu održanoj od 25. do 30. listopada 1955. nastupale su i brojne poljoprivredne zadruge i udruge iz Međimurja. "Najuočljiviji je paviljon krumpira, gdje Međimurje u pravom smislu dominira". Šampionom je proglašen Stanko Premuš iz Belice. Dobio je 75.000 dinara nagrade. U mnoštvu međimurskih proizvođača krumpira iz mnogih sela jednu od trećih nagrada dobio je i Stjepan Herman iz Belice.

Elektrifikacije je provedena u selu 1952. Asfalt je selo dobilo 1966., a javni vodovod 1977.

Sakralni objekti u RKŽ Belica: 1 župna crkva, 1 kapela 5 poklonaca, 4 pila, 7 raspela i jedan spomenik u kućnoj niši. Ukupno 19. Od toga u Belici 9, a u Gardinovcu 10.

danas su posve komunalno opremljene sredine. Belica se ubrzano razvija i kontinuirano raste broj njezinih

A belical piéhánta templom.

Belica župna crkva i stari župni dvorac 1900. godine

Belica leta 1900

stanovnika. Gardinovec nažalost ne prati opći trend. Ipak, obje sredine povezuje intenzivan društveni i sportski život.

Belica danas

Gardinovec - pregled povijesti mjesta

Mađarski povjesničar Csanky Dezso je naveo da je 1467. godine u Međimurju pored četiri trgovišta bilo 95 sela i tri otoka. Jedno od sela bio je Gardenowecz odnosno Gardinovec. Isti podatak odnosi se i na 1478. godinu.

Već 1490. današnji se Gardinovec spominje kao Kardonocz, a 1638. godine u vezi s nekim poslom pavlinskog samostana u Svetoj Jeleni navodi se Valentinus Repics de Gardinoucz (Valent Repić od Gardinovca). U 17. stoljeća i kasnije Gardinovec se navodi kao selo (villa) Gerdinoucz, Gardinoucz i Gardinovecz. Ime je vrlo vjerojatno dobio prema osobnom imenu svoga feudalnog gospodara tijekom 15. stoljeća Grdina (Gardina), Grdislava ili Grdimira.

Prvi se puta u jednoj kraljevskoj ispravi Gardinovec kao međimursko selo u Varaždinskoj županiji spominje za kralja Matije Korvina 1470. godine.

Gardinovec je u drugoj polovini 16., te tijekom 17. i dijelom 18. stoljeća bio sastavni dio Vojvodata sa sjedištem u

Novakovcu. Vojvodati su u Međimurju kao najniži organizacijski oblik bili dijelom Legradske kapetanije, odnosno Kanjiškog generalata. Bio je to posebni sustav na posebno izdvojenom teritoriju s vojničkom organizacijom, vrlo sličan onom u Vojnoj krajini. U vojvodatima je i bilo okupljeno najviše međimurskog sitnog plemstva, te znatan broj seljaka – vojnika. Kanonske vizitacije iz 1688. godine donose vijest da je mjesno groblje u Gardinovcu smješteno oko kapele i da je dobro ograđeno. Na njemu su se pokapali mrtvi iz Dekanovca, Domašince, Novakovca i Gardinovca.

Godine 1786. U selu su 73 kuće, 82 obitelji, 520 stanovnika, od toga 261 ženskih, 1 obrtnik i čak 58 kmetova. U Gardinovcu se 1786. godine prilike bile slijedeće: u selu su bile 73 kuće u kojima su živjele 82 obitelji. Ukupno je u Gardinovcu tada živjelo 520 stanovnika. Od toga broja 261 ženskih. U selu je bio samo jedan obrtnik. Nažalost nije poznato čime se bavio, ali prema broju konja koliko ih je bilo u selu vjerojatno je bio kovač.

1857. godine. Gardinovec se vodi kao selo koje pripada kotaru i poštanskom uredu sa sjedištem u Čakovcu, te rimokatoličkoj župi sa sjedištem u Belici. Imao je tada 951 stanovnika, od toga 3 Židova.

Ministar unutrašnjih poslova donio je 1897. godine naredbu o ustroju Matičnog ureda u Gardinovcu za područje Gardinovca i Belice, odnosno beličke župe. (Murakoz 28. 02. 1897.)

Prema prvom popisu stanovništva u vrijeme stare Jugoslavije 1921. godine, Gardinovec je bio u općini Belica. Imao je 183 kuće i 1491 stanovnika. Deset godina kasnije u Gardinovcu je živjelo 1599 ljudi. U političkom životu Gardinovca, kao i u najvećem broju drugih međimurskih sela, dominantnu ulogu igrala je Hrvatska seljačka stranka.

Za vrijeme II. svjetskog rata i

mađarske okupacije Međimurja 1941. – 1945. godine u čakovečkom su kotaru žandarmerijske postaje bile u Čakovcu, Gardinovcu, Macincu odnosno Nedelišću, Murskom Središću i Štrigovi. Žandarmerijska postaja u Gardinovcu bila je 1943. godine ukinuta i preseljena u Mursko Središće. Već u jesen 1941. godine veliki broj Gardinovčana bio je pozvan u mađarsku vojsku.

Nakon II. svjetskog rata poljoprivreda je i dalje ostala glavni izvor prihoda ljudi u Gardinovcu. Krajem 1948. godine osniva se Seljačka radna zadruga (SRZ) Gardinovec. U najvećoj mjeri članovi SRZ bili su siromašni seljaci. Zemljišne površine koje su unijeli u Zadrugu nisu bile dovoljne za normalno poslovanje. Proširivanje neophodno za uspješno poslovanje obavljalo se preoravanjem seoskih pašnjaka, odnosno gmajni.

Veliki broj obitelji se iz Gardinovca nakon II. svjetskog rata preselio u Baranju. Ipak još 1948. godine u Gardinovcu je živjelo 1691. stanovnik u 316 domaćinstava. Dvije godine kasnije dovršena je izgradnja Zadrugnog doma u Gardinovcu. Zadruga u Gardinovcu je 1951. godine prišla proizvodnji povrća i postigla u tome dobre rezultate. Imala je i svoju krčmu u Gardinovcu.

Godine 1971. Gardinovec je imao 1.411 stanovnika, 707 muških i 704 ženskih koji su živjeli u 323 domaćinstva. U selu je bilo 316

Spomenik krompiru

stanova. Zaposleno je bilo 389 stanovnika, od toga 307 u inozemstvu. U selu je djelovala Mjesna zajednica Gardinovec. Ljudi su držali 28 konja, 690 goveda i 1020 svinja. Broj stanovnika Gardinovca pao je 1981. godine na 1287, a 1991. godine na 1.137. Posljednji službeni popis stanovnika obavljen 2001. godine govori da je broj stanovnika Gardinovca pao ispod tisuće. Naime, početkom trećeg milenija bilo je samo 982 Gardinovčana stalno nastanjenih u Gardinovcu. Tek nešto malo više nego 1857. godine u vrijeme hrvatske administracije u Međimurju.

Hodošenci zbudite se

*Tekst: Drago Blagus
Slike: Marko Glavaš*

Pred neka dnevni sam se prošetao po mojem rodnom Hodošenu. Zastavio sam se pred negda najlepšu zgradu v Međimurju, hodošenskom školom. Soze so mi došle na oči i u srcu me je nekaj zbolelo. Pogledj dragi Božek kak zgleda danas ta naša »lepotica«: Stara sam, već kak sto let i ve sam zapušćena, propadam kak betežna starica. Si ste me zabili . Sto i nekaj let je pod mojim krovom hodilo

v školo na hiljade dece i mladih. Denes ste tu v Hodošeni, Palinovcu, Hraščeni Pustakovcu i Svetem Đurđu i po celem svetu odrasli i pametni ljudi, a ja propadam, makar bi vam mogla išče puno let služiti. Dragi hodošenčani, vam je sejedno kaj se dogaja z našo staro školo, vam ne teško sako nedeljo da idete k meši i od meše, gledati potrte bloke, staro fasado, to je žalost na sredini lepega Hodošena? To je bila naša narodna škola, zgrada štera ima povjesni, kulturni i arhitektonski značaj i to ne samo za Hodošene nego i za celo Međimurje. To bi moral biti objekt posebnoga kulturnoga značaja.

V tem lepem Hodošeni nemamo ambulante, zobara, pošte, knjižnice, prostora za mlade, malo boljše trgovine ali krčme i još dosti drugih stvari, koje sela koji nas imaju i fletno se razvijaju. Negda so rekli naj centar bo v Donjem Kraljevcu, oni imaju železnico. Danas Hodošene i Hraščan imaju u blizini avtoput, kaj bi moral biti veliki plus za razvoj tih mest. Blizu avtoputev se v svetu gradijo industrijske zone, parki za zabavo, turistički objekti i još puno

Stara hodošenska škola

toga za dober razvoj.

I ve, kad razmišljam o semu tome kaj bi mogelo pokrenuti brži razvoj Hodošena i okolice, unda mi navek v mislima dojde naša stara škola, naša »lepotica«. Dragi hodošenski glavešine v općini i širše, šteri zastupate naše ljudi, stisnite glave skup, pustite politiko štera vas je posvadila, dajte na dnevni red to našo lepoticu, pokrenite akciju za razvoj Hodošena i okoline. Si mi hodošenčani šteri smo rastepeni po celem svetu, vam bomo pomagali. Nas ne tak malo, imamo dosti volje izkustva, a i nekaj penez. Stari ljudi so rekli – pomagaj si sam i Bog ti bo pomagal.

Hodošenčan iz Velenja

Izlet v Lipik

Tekst: Matija Blagus

Odbor za pripravo in izvedbo izletov v našem društvu pripravlja nov izlet. Ker smo se lansko leto zelo lepo imeli v Budimpešti, smo se tokrat odločili za Lepo našo in bi šli v Lipik. Lipik je lepo mesteci v osrčju Slavoniji, znano po zdravstvenem turizmu vinogradih in seveda lipicancih.

Predvidevamo da bi tja odšli v začetku meseca oktobra (2. in 3. 10.). Kot vidite predvidevamo dvodnevni izlet. O vsebini izleta in podrobnostih boste obveščeni z posebnim obvestilom v mesecu juliju. Če vas kaj več zanima lahko pokličete naša dekleta Zdenko, Nadico, Marico, Ireno. Radi bi izvedeli približno število, seveda od tega bo odvisna cena izlete, katera pa ne bo velika.

Dragi člani društva prosimo prijavite se. Lepo se bomo imeli, ker bo takrat še grozdje.

Odbor za izlete.

**"Vsem članom in prijateljem Kulturnega društva Međimurje Velenje
čestitamo DAN DRŽAVNOSTI naših domovin."**

Popravek - Jubilanti 2014

Tekst: Nada Tkalec

Slike: Scott Beale

V rubriki JUBILANTI 2014, objavljeni v številki 9, december 2014, je prišlo do tiskarskega škrata.

Napačno je bil napisan priimek jubilanke ga. Ade Božič, napisano je bilo Božoč, pravilno pa je Božič.

Pri jubilantih, ki so praznovali 70 let pa je bil zgrešen g. Anton Šopar.

Za napako se iskreno opravičujem.

50 let praznuje:

BOŽIČ Ada

70 let praznuje:

ŠOPAR Anton

VSE NAJBOLJŠE!!!

Vse najboljše!

ŠTREKAR - Glasilo KD "MEĐIMURJE" Velenje
Izdajatelj: KD "MEĐIMURJE" Velenje, Jerihova cesta 1, 3320 Velenje
Matična številka 1053752, davčna številka 15597156, TRR 0242 60053785579 pri NLB Velenje
Povezave: <http://www.kdm.si>, e-mail: info@kdm.si
Glavni in odgovorni urednik: Matija Blagus
Uredniški odbor: Marija Kemec, Željko Kalšan, Vladimir Šafarić
Oblikovanje: Kristijan Tkalec
Tisk: EUROGRAF d.o.o. Velenje, naklada 200 izvodov.